

Emberi Jogok Európai Bizottsága

Első Kamara

23636/94 sz. kérelem M. P. kontra Magyarország

A Bizottság jelentése (elfogadva 1998. szeptember 9-én)

I. BEVEZETÉS

1. Az alábbiakban összefoglaljuk az ügyet, amint azt a felek az Emberi Jogok Európai Bizottsága elé terjesztették, valamint a Bizottság előtt lefolytatott eljárást.

A. A kérelem

2. A kérelmező magyar állampolgár. 1949-ben született, s Békéscsabán, Magyarországon él.

3. A kérelem Magyarország ellen irányul. Az alperes Kormányt képviselője, Kondorosi F. úr, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

4. Az ügy a deréktól lefelé megbénult kérelmező fogvatartásának állítólagosan embertelen és megalázó körülményeit érinti, akit 1988-ban életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, majd 1997-ben ideiglenesen szabadlábra helyeztek.

5. A kérelmező az Egyezmény 3. cikke alapján sérelmezi, hogy fogvatartásának körülményei embertelenek és megalázóak voltak, alapvetően abban, hogy bebörtönzése alatt nem kapott megfelelő higiéniai gondozást.

B. Az eljárás

6. A kérelmet 1993. november 3-án terjesztették elő és 1994. március 8-án vették nyilvántartásba.

7. Az Eljárási Szabályzat 48. cikk 2 (b) bekezdésének megfelelően 1995. október 18-án a Bizottság úgy határozott, hogy értesíti a Magyar Kormányt a kérelemről, s hogy felhívja a feleket arra, hogy nyújtsák be írásbeli észrevételeiket a kérelmező fogvatartásának állítólagos embertelen és megalázó voltára (az Egyezmény 3. cikke alapján) alapított panaszának elfogadhatóságáról és érdeméről.

8. A Kormány írásbeli észrevételeit 1996. január 3-án terjesztették elő. A kérelmező 1996. március 1-én válaszolt.

9. 1996. március 22-én a Kormány kiegészítő észrevételeket terjesztett elő. A kérelmező 1996. május 30-án, június 3-án, és augusztus 21-én terjesztette elő válasz-észrevételeit. 1996. szeptember 25-én a Kormány további észrevételeket terjesztett elő.

10. 1997. május 21-én a Bizottság elfogadhatónak nyilvánította a kérelmező fogvatartása körülményeire vonatkozó panaszának azon részét, amely az 1992. november 5-e – az Egyezmény Magyarország vonatkozásában történő hatályba lépésének időpontja – utáni időszakkal kapcsolatos. A Bizottság elfogadhatatlannak nyilvánította a kérelem többi részét, amely a kérelmező 1986-ban történt csigolyatörésének állítólagos nem megfelelő orvosi kezelésére, a kérelmező állítólagos téves elítélésére, és állítólagos törvénytelen fogvatartására vonatkozott.

11. Az elfogadhatóságról szóló bizottsági határozat szövegét 1997. június 3-án küldték meg a feleknek, akiket felhívtak arra, hogy az érdemre vonatkozóan tetszésük szerint terjeszsenek elő további információkat vagy észrevételeket. 1997. július 9-én a kérelmező, majd 1998. április 8-án a Kormány kiegészítő észrevételeket terjesztett elő.

12. Az ügy elfogadhatóvá nyilvánítása után a Bizottság – az Egyezmény 28. cikke 1 (b) bekezdésének megfelelően eljárva – a felek rendelkezésére bocsátotta magát az ügy békés rendezésének érdekében. A felek reagálásának fényében a Bizottság most úgy találja, hogy nincs olyan alap, amelyen egy ilyen rendezés létrejöhetne.

C. Ezen jelentés

13. Ezen jelentést a Bizottság az Egyezmény 31. cikkének megfelelően készítette, mérlegelés és szavazás után, a következő tagok jelenlétében:

M. P. PELLONPÄÄ, elnök
N. BRATZA
E. BUSUTIL
A. WEITZEL
C. L. ROZAKIS urak
J. LIDDY asszony
L. LOUCAIDES
B. MARXER
B. CONFORTI
I. BÉKÉS
G. RESS
A. PERENIČ
C. BÎRSAN
K. HERNDL
M. VILA AMIGÓ urak
M. HION asszony
R. NICOLINI úr

14. Ezen jelentés szövegét 1998. szeptember 9-én fogadta el a Bizottság, s az Egyezmény 31. cikke 2. bekezdésének megfelelően most megküldésre kerül az Európa Tanács Miniszteri Bizottságához.

15. Az Egyezmény 31. cikke értelmében a jelentés célja, hogy:
- (i.) megállapítsa a tényeket, és
 - (ii.) közölje véleményét arra vonatkozóan, hogy a megállapított tények azt jelentik-e, hogy az érintett állam a jelen Egyezményben vállalt kötelezettségeit megsértette.
16. A Bizottság döntése a kérelem elfogadhatóságáról ezen jelentéshez csatolva található.
17. A felek beadványainak teljes szövege a bizonyítékként benyújtott dokumentumokkal együtt a Bizottság irattárában került elhelyezésre.

II. A TÉNYEK MEGÁLLAPÍTÁSA

A. Az ügy egyedi körülményei

a. A kérelmező ellen lefolytatott büntetőeljárás

18. Öngyilkossági kísérlete során, amelyet azután követett el, hogy tőle elhidegült feleségét és öt hónapos kislányukat 1986-ban megölte, a kérelmező második ágyékcsigolya törést szenvedett, és deréktól lefelé megbénult.
19. 1987. november 27-én a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság emberölés büntette miatt fegyházban letöltendő életfogytiglani szabadságvesztésre ítélte a kérelmezőt. A Megyei Bíróság úgy találta, hogy a kérelmező megölte feleségét és kislányukat. Igazságügyi pszichiátriai szakértői véleményre támaszkodva a Megyei Bíróság megállapította, hogy a kérelmező paranoid psychopatiában szenved, amely azonban nem érte el azt a fokot, amely büntetőjogi felelősségét kizárná.
20. 1988. június 22-én a Legfelsőbb Bíróság helybenhagyta a Megyei Bíróság ítéletét.
21. 1990. október 29-én a Legfőbb Ügyészség elutasította a kérelmezőnek a Legfelsőbb Bíróság 1988. évi határozata ellen benyújtott törvényességi óvás iránti kérelmét. Továbbá, a Legfőbb Ügyészség megállapította, hogy a második ágyékcsigolya törése, valamint lelki tényezők és az inaktivitás következtében a kérelmező testének alsó fele megbénult, s ezen súlyos egészségi állapot speciális rehabilitációs kezelés hiánya miatt rosszabbodott.
22. A kérelmező perújítási kérelme eredménytelen maradt.
23. 1993. június 23-án a Legfelsőbb Bíróság elutasította a kérelmező felülvizsgálat iránti kérelmét, amelyben büntetése idejének csökkentését kérte egészségi állapotára való tekintettel, nevezetesen amiatt, hogy tolószékre szorul, s hogy székletét és vizeletét képtelen visszatartani. A Legfelsőbb Bíróság úgy találta, hogy a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 284. §-ának (2) bekezdése értelmében a kérelem *ratione materiae* nem felelt meg a felülvizsgálati kérelemhez szükséges feltételeknek.

b. A kérelmező egészségi állapota és börtönkörülményei

24. Öngyilkossági kísérletét és 1986 augusztusában történt letartóztatását követően a kérelmezőt először a Debreceni Kórház intenzív osztályán kezelték. 1986 szeptemberében a Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában Tökölön, majd 1988 októbere és 1990 novembere között az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyászati Intézetben (IMEI) Budapesten kezelték. 1990 novemberétől 1991 januárjáig ismét a tököli Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában volt, majd 1991. február közepéig a Szegedi Fegyház és Börtön Kórházában ápolták. 1991. február 18. után a Nagyfai Országos Büntetésvégrehajtási Intézetben tartózkodott.

25. 1997. október 22-én a kérelmező börtönbüntetését ideiglenesen félbeszakították arra az időre, amíg gyógyelmi kérvényét a Köztársasági Elnök elbírálja.

26. A Büntetésvégrehajtás Központi Kórháza által 1991. január 14-én készített orvosszakértői vélemény szerint a kérelmező status post fracturam vertebrae L.II-ben, conus-cauda szindrómában, paraparesisben, pszichopátiában, fogvatartási pszichózisban és post-tuberkulózis szindrómában szenvedett. A szakvélemény azt is megállapította, hogy a kérelmező 100%-osan elveszítette munkaképességét, s hogy állandó gondozásra szorul.

27. A MÁV Kórház Mozgásszervi Rehabilitációs Osztálya által 1991. május 29-én készített orvosszakértői vélemény szerint a deréktól lefelé megbénult kérelmező általános fizikai állapota gyenge volt. Bár ideggyógyászati szempontból javulásra nem volt kilátás, rendszeres testedzéssel mozgásképesége valamelyest javítható lett volna.

28. A felek nem értenek egyet a kérelmező fogvatartásának a kérelem előterjesztésekorai körülményeit illetően.

29. A kérelmező a következőképpen írja le a helyzetét: A zárkában más fogvatartottakkal együtt helyezték őt el, akik bántalmazták az átható szag miatt, amelyet az okozott, hogy székletét és vizeletét nem tudta visszatartani, s nem tudott tisztálkodni. Az éjszakai higiéniai gondozás és a tisztálkodási lehetőségek hiánya 1995 elejéig fennállt, amikor a börtönhatóságok kijelölték egy zárkatársat arra a feladatra, hogy éjszaka a kérelmező gondját viselje. 1995 júniusától ismét nem volt állandó segítsége a tisztálkodáshoz, csak rabtársaira számíthatott, akiket azonban szolgálataikért ajándékokkal kellett kompenzálnia, s akik közül néhány nem is volt abban a helyzetben, hogy segíthessen, mivel maga is rokkant volt. Ürülékében fekve gyakran reggelig kellett várnia arra, hogy gondozást kapjon. A felnőtt pelenka, a fürdéshez használatos kartámasz, és az egyéb rendelkezésére bocsátott eszközök alkalmatlanok voltak arra, hogy segítség nélkül használja őket. Ürülékgyűjtő edényt nem bocsátottak a rendelkezésére, s a vizeletgyűjtő edényt kérésére nem ürítették ki; tolszékében képtelen volt bejutni a fürdőszobába. Bár az alkalmi fizioterápiás kezelések 1995-ben megszűntek és sem megfelelő rehabilitációs, sem felfekvés elleni kezelést nem kapott, bizonyos tornagyakorlatok önálló végzésére tett erőfeszítései eredményeképpen képessé vált arra, hogy tolszékébe átüljön, s "bevoncsolja" magát a fürdőszobába, így csökkentve segítségre szorulását. Mindenesetre túlsúlya, amely helyzetét nehezítette, annak következménye volt, hogy a börtönhatóságok elmulasztottak megfelelő testedzést biztosítani számára. Továbbá, három év alatt mindössze kettő vagy három alkalommal vitték őt szabad levegőre, így a segítség hiánya miatt nem tudta gyakorolni a szabad levegőn történő mindennapi tartózkodáshoz való jogát, mivel segítség nélkül nem tudta megtenni a zárka és az erkély közötti távolságot.

30. A Kormány a következő beszámolót adja: A kérelmezőt egy világos, tágas és megfelelően fűtött négyágyas kórteremben helyezték el. Ágyán laticel matrac, matrachuzat és három

lepedő volt. A felfekvés megelőzésére antidekubitort bocsátottak rendelkezésére, amelyet azonban nem akart használni. Higiénikus és könnyen cserélhető felnőtt pelenkát hordott, amelyet azonban gyakran nem akart felvenni, arra panaszkodva, hogy kényelmetlen. Az ápolónővérek szobája mintegy 15 méterre volt a kórteremtől. A kérelmezőnek tetszése szerint lehetősége volt arra, hogy egy közeli fürdőszobában tisztálkodjon, ahova tolószékében egyedül is be tudott jutni. Bár nehezen, de segítség nélkül is át tudott ülni az ágya mellett tartott tolószékbe. Saját televízióját használhatta, hallgathatta rádióját, olvashatott, vagy nyelvet tanulhatott. Étkezésnél az ételeket ágyban kapta. Szobatársait úgy szokták megválogatni, hogy azok járőképes elítéltek legyenek, s az ápolónővérek irányítása alatt felelősek voltak a kérelmező higiéniai gondozásáért. Az izmok elernyedésének megelőzésére marokerősítőt és expandert bocsátottak rendelkezésére, továbbá egy nővéri segédlettel végzendő tornagyakorlatsort is összeállítottak számára, melyet azonban ritkán volt hajlandó végrehajtani. A rendszertelen étkezésből és a fizikai inaktivitásból fakadó túlsúlyát fogyókúrával csökkentették. A vizeletürítés gyógyszeres vagy egyéb speciális eszközökkel történő beállítására tett kísérletek eredménytelennek bizonyultak, így nem maradt más megoldás, csak az ágyban fekvő betegek számára bevezetett edény ("kacsa") használata. Székelésének kúppal történő szabályozását elutasította. Személyes higiéniját egy guruló, ágya mellé helyezett fürdető eszköz biztosította. A szabad levegőn való tartózkodás biztosítva volt, amennyiben elérhető volt számára egy erkély, ahova tolószékében segítség nélkül ki tudott jutni.

31. A szobatársaival való konfliktusok miatt a börtönparancsnokhoz intézett panasz nyomán 1996. január 3-án áthelyezték egy televízióval és rádióval ellátott egyágyas szobába. Ezt követően ágyneműjét kérésére kicserélték, s tetszése szerint nyithatta és csukhatta a kórterem ablakát. A kórterem és a szomszédos fürdőszoba közti ajtót kiszélesítették annak érdekében, hogy megkönnyítsék számára a bejutást tolószékben. A fürdőszobában mosdókagyló, WC és zuhany állt rendelkezésére, ez utóbbira rokkantak számára készített speciális fogantyút szereltek fel. A börtön főorvosa által egy későbbi időpontban készített szakvélemény szerint a kérelmező testének alsó felén nem volt kikezeletlen felfekvés.

32. 1996. január 8-án a büntetésvégrehajtási ügyész megvizsgálta a kérelmező elhelyezésének körülményeit, s úgy találta, hogy a kérelmező elégedett volt a bánásmóddal, valamint az ápolással és az egészségügyi ellátással, s elhelyezését is jónak tartotta. A rendszeres testedzés eredményeként képessé vált arra, hogy segítség nélkül elhagyja ágyát, megmosakodjon, továbbá jelezen a riasztón, hogyha segítségre van szüksége. Akkori elhelyezésével a kérelmező annyira meg volt elégedve, hogy kérte annak véglegesítését. A kérelmező két korábbi szobatársának kihallgatása után az ügyész úgy találta, hogy az orvosok és ápolók minden tőlük telhetőt megtettek a kérelmező állapotának javítása érdekében. A börtön főorvosának kihallgatása után az ügyész megállapította, hogy az elkülönített kórteremben való elhelyezés nyomán javult a kérelmező lelkiállapota. A kérelmező képessé vált arra, hogy önállóan testedzést végezzen, s kapcsolata a többi fogvatartottal és az ápoló személyzettel rendeződött.

33. Az egyágyas kórterembe történt 1996. januári áthelyezést illetően a kérelmező - elismerve, hogy ezen intézkedés javította elhelyezésének körülményeit - fenntartja, hogy éjszaka továbbra sem kapott azonnali ápolói gondozást, hogyha arra szüksége volt.

B. Releváns hazai jog

34. A büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 41. § (1) bekezdése rendelkezik a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának három fokozatáról, amelyek: a fogház, a börtön és a fegyház. A 42. § értelmében fegyházban kell végrehajtani az életfogytig tartó szabadságvesztést, a különösen súlyos bűncselekmények esetén a három évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, illetve többszörös visszaeső elítélt esetében a két évi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést.

35. Az 1993. április 15-én hatályba lépett 1993. évi XXXII. törvénnyel módosított, a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet szerint az elítélt emberi méltóságát tiszteletben kell tartani, nem lehet őt kínzásnak alávetni, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódban részesíteni. A 26. § a fegyházakra vonatkozik és úgy rendelkezik, hogy a fegyházban az elítélt életrendje részleteiben is meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll; a 36. § (1) bekezdése pedig rendelkezik arról, hogy az elítélt jogosult naponként legalább egy órai szabad levegőn tartózkodásra.

36. Az igazságügyminiszter által kibocsátott 8/1979.(VI.30.) IM rendelet tartalmazza a börtönszabályzatot. A 3. § (4) bekezdése biztosítja, hogy a fogvatartottakat önértékükben megsejteni nem szabad. Nem szabad eltérni, hogy egymást kihasználják, megfélemlítsék, bántalmazzák, vagy egymásnak kárt okozzanak. A 4. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a büntetésvégrehajtási intézetben a fogvatartottakat úgy kell elhelyezni, hogy a betegek az egészségesektől, a fertőzők a nem fertőzőktől el legyenek különítve. A 9. § szerint az elítéltek őrzését, felügyeletét és ellenőrzését a szabadságvesztés fokozatának és az ezen belül kialakított elítélt csoportok jellegének megfelelően kell megszervezni. A 10. § értelmében a fegyházban az elítéltek elhelyezési körletét az intézet egyéb területétől el kell különíteni. A 85. § alapján az elítélteket közös zárkában kell elhelyezni. A 112. § értelmében a kórházi szakellátást igénylő beteg elítéltet a Központi Kórházban kell elhelyezni. A Központi Kórháznak az egyes intézetekben működő fekvőbeteg részlegében kell kezelni azt a fekvőbeteg elítéltet, akinek egészségi állapota nem igényel állandó kórházi szakellátást, de fekvőbeteg ellátása szükséges. Ha a Központi Kórház a megfelelő egészségügyi ellátást nem tudja biztosítani, az elítéltet más, nem büntetésvégrehajtási egészségügyi intézetben kell elhelyezni és biztosítani kell a szükséges mértékű őrzését, vagy ellenőrzését.

37. A büntetőeljárásról szóló törvény 284. § (1) bekezdése elrendeli, hogy a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha (a) a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor; vagy (b) a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy más anyagi jogszabálysértés miatt törvénysértő büntetést szabtak ki. A (2) bekezdés értelmében az utóbbi esetben nincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

III. A BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYE

0Elfogadhatónak nyilvánított panasz

38. A Bizottság elfogadhatónak nyilvánította:

– a kérelmező fogvatartásának körülményeire vonatkozó panaszát, amennyiben a panasz az 1992. november 5. – az Egyezmény Magyarországra nézve történt hatályba lépése – utáni időszakra vonatkozik.

B. Az eldöntendő kérdés

39. Jelen ügyben az eldöntendő kérdés a következő:

– vajon a kérelmező fogvatartásának körülményei az 1992. november 5. és 1997. október 22. közötti időszakban kimerítik-e az embertelen és megalázó bánásmód fogalmát az Egyezmény 3. cikke értelmében?

C. Az Egyezmény 3. cikkét illetően

40. A kérelmező a fogvatartása körülményeit sérelmezi. Előadja különösen, hogy a börtönben nem volt megfelelő a higiéniai ellátása, valamint, hogy a börtönhatóságok nem biztosították a rendszeres levegőzés lehetőségét.

41. Az Egyezmény 3. cikke úgy rendelkezik, hogy senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

42. A kérelmező fenntartja, hogy fogvatartásának körülményei folyamatosan embertelenek és megalázóak voltak annyiban, hogy nem kapott megfelelő higiéniai és rehabilitációs kezelést, és nem jutott szabad levegőre. Önmagáról képtelen lévén gondoskodni, a zárkatársak kényének volt kitéve. Az egyágyas kórterembe történt 1996. januári átköltöztetését illetően a kérelmező – elismerve, hogy ezen intézkedés javította elhelyezésének körülményeit – fenntartja, hogy éjszakánként továbbra sem kapott azonnali ápolói segítséget, hogyha arra szüksége volt.

43. A kérelmező fogvatartása körülményeiről adott beszámolójának hitelességét illetően a Kormány utal a hazai bíróságok megállapításaira, amelyek szerint a kérelmező paranoid pszichopátiában szenvedett. Továbbá előterjeszti, hogy e problémával kapcsolatban minden lehető intézkedés megtételére sor került, különösen a kérelmező vizeletfolyásának kezelése, személyes higiénijának fenntartása, és annak érdekében, hogy biztosítsák számára a szabad levegőt. A kérelmező csekély mértékű együttműködése miatt azonban ezen erőfeszítések gyakran hiábavalónak bizonyultak. Tekintettel a kérelmező 1996. január 3-i áthelyezésére, valamint a büntetésvégrehajtási ügyész 1996. január 8-i vizsgálata eredményének fényében a Kormány úgy érvel, hogy a kérelmező panasa nem megalapozott.

44. A Bizottság már vizsgálta a börtönviszonyok kérdését az Egyezmény 3. cikke alapján (vö. No. 14610/89, Dec. 9.7.91., D.R. 71, 168.o.; No. 21132/93, Dec. 6.4.94, D.R. 77-A, 75.o.; No. 22564/93, Dec. 14.4.94, D.R. 77-A, 90.o.). A Bizottság emlékeztet arra, hogy a rossz bánásmódnak el kell érnie a súlyosság minimális mértékét ahhoz, hogy a 3. cikk kiterjedése alá essen. E minimum megítélése, a dolgok természetéből fakadóan, relatív; az ügy valamennyi körülményétől, így a bánásmód időtartamától, testi vagy lelki hatásaitól és – néhány esetben – az áldozat nemétől, korától, egészségi állapotától, stb. függ (vö. Eur. Court HR, Ireland v. United Kingdom judgment, 1978. január 18., Series A no. 25, 65.o. 162. bek.; Tyrer v. United Kingdom judgment, 1978. április 25., Series A no. 26, 14-15.o., 29-30. bek.; Soering v. United Kingdom judgment, 1989. július 7., Series A no. 161, 39.o. 100. bek.).

45. A Bizottság úgy véli, hogy a kérelmező elhelyezésében 1996. január 3-án bekövetkezett változás szükségessé teszi az ezen időpontot megelőző, illetve követő időszak szétválasztását.

46. A Bizottság észrevételezi, hogy a felek kijelentései a kérelmező 1996. január 3-át megelőző időszakban történt börtönbeli elhelyezését illetően eltérnek egymástól.

47. A Bizottság utal a kérelmező előterjesztéseire, amelyek szerint más fogvatartottakkal együtt helyezték őt el, akik rendszeresen bántalmazták a szag miatt, amely a széklet és a vizelet visszatartására valamint a tisztálkodásra való képtelensége, és a megfelelő ápolás hiánya miatt keletkezett. Ebben az időszakban szinte folyamatosan fennállt az éjszakai higiéniai kezelés és a megfelelő tisztálkodási lehetőségek hiánya.

48. Másrészt, a Kormány fenntartja, hogy a kérelmező vizelet-visszatartásának gyógyszeres vagy speciális eszközökkel történő megoldására tett kísérletek eredménytelenek maradtak, ezért szorult továbbra is az ágyban fekvő betegek számára bevezetett edény használatára. Hasonlóképpen, a kérelmező semmilyen kúpot nem fogadott el székelésének szabályozására. Ezért kellett őt felnőtt pelenkával ellátni, amely higiénikus és könnyen cserélhető, de amelyet gyakran vonakodott viselni. Személyes higiéniáját egy ágya mellé helyezett guruló fürdető eszköz biztosította, továbbá tetszése szerint mosakodhatott egy közeli fürdőszobában, amelyet tolószékében egyedül is el tudott élni.

49. A Bizottság úgy találja, hogy ebben az időszakban a kérelmező gondozásának általános elégtelensége – amely leginkább a vizeletfolyás kezelésének összefüggésében nyilvánult meg – nem magyarázható azokkal az okokkal, amelyeket a Kormány kifejtett. Különösen nem magyarázható a kérelmező bizonyos gondozási technikákkal szembeni vonakodásával az a nyilvánvaló mulasztás, amit a börtönhatóságok – éveken keresztül – elkövettek azzal, hogy nem gondoskodtak a kérelmező személyes higiéniájáról.

50. Ezen körülmények között, tekintettel azokra a speciális gondozási követelményekre, amelyeket a kérelmező rokkantsága indokolt, s figyelembe véve azokat az intézkedéseket, amelyeket a börtönhatóságok ebben a vonatkozásban tettek, a Bizottságnak az a véleménye, hogy a kérelmező fogvatartásának körülményei az 1992. november 5. és 1996 január 3. közötti időszakban kimerítették az embertelen és megalázó bánásmód fogalmát az Egyezmény 3. cikke szerinti értelemben.

51. Az 1996. január 3. utáni időszakot illetően a Bizottság megjegyzi, hogy azon a napon a kérelmezőt áthelyezték egy televízióval és rádióval ellátott egyágyas szobába. Ezt követően ágyneműjét kérésére kicserélték, s tetszése szerint nyithatta és csukhatta a kórterem ablakát. A kórterem és a szomszédos fürdőszoba közti ajtót kiszélesítették annak érdekében, hogy megkönnyítsék számára a bejutást tolószékben. A fürdőszobában mosdókagyló, WC és zuhany állt rendelkezésére, ez utóbbira rokkantak számára készített speciális fogantyút szereltek fel. A börtön főorvosa által egy későbbi időpontban készített szakvélemény szerint a kérelmező testének alsó felén nem volt kikezeletlen felfekvés. 1996. január 8-án a büntetésvégrehajtási ügyész megvizsgálta a kérelmező elhelyezésének körülményeit, s úgy találta, hogy a kérelmező elégedett volt a bánásmóddal valamint az ápolással és az egészségügyi ellátással, s elhelyezését is jónak tartotta. A rendszeres testezés eredményeként képessé vált arra, hogy segítség nélkül elhagyja ágyát, megmosakodjon, s jelezzen a riasztón, hogyha segítségre van szüksége. Ezeket a ténybeli elemeket a felek nem vitatták. Ugyanakkor a Bizottság megjegyzi azt is, hogy a kérelmező előterjesztései szerint éjszakai gondozása továbbra is elégtelen maradt.

52. Ezen körülmények között a Bizottság elégedettségét fejezi ki amiatt, hogy a kérelmező fogvatartásának körülményei 1996. január 3-tól jelentősen javultak, s hogy a későbbiekben már nem tekinthetők olyanoknak, mint amelyek kimerítik az embertelen és megalázó bánásmód fogalmát az Egyezmény 3. cikke szerinti értelemben.

53. A Bizottság nem látja szükségesnek annak vizsgálatát, hogy a kérelmező szabad levegőhöz való rendszeres jutásának a hiánya önmagában kimerítette-e az embertelen és megalázó bánásmód fogalmát az Egyezmény 3. cikke szerinti értelemben.

KONKLÚZIÓ

54. A Bizottság, egyhangúan, arra a következtetésre jutott, hogy az 1992. november 5. és 1996. január 3. közötti időszakban a kérelmező fogvatartásának körülményei tekintetében az Egyezmény 3. cikkének sérelme fennállt.

M. F. BUQUICCHIO
Az Első Kamara Titkára

M. P. PELLONPÄÄ
Az Első Kamara Elnöke